

INFORMACJA

o posiedzeniu   **Komisji Praw Człowieka, Praworządności i Petycji**

nr posiedzenia: **257**

data posiedzenia: **18 maja 2023 r.**

Porządek posiedzenia:

1. Rozpatrzenie Informacji o działalności Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu oraz Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych PRL w okresie od 1 stycznia 2022 r. do 31 grudnia 2022 r. (druk senacki nr 971).
2. Rozpatrzenie Informacji o wynikach działalności Centralnego Biura Antykorupcyjnego w 2022 r. (druk senacki nr 952).

Posiedzeniu przewodniczył:

przewodniczący komisji Aleksander Pociąg.

W posiedzeniu uczestniczyli:

senatorowie członkowie komisji:

Rafał Ambrozik, Halina Bieda, Mariusz Gromko, Robert Mamątow, Ewa Matecka, Aleksander Pociąg, Joanna Sekuła, Michał Seweryński, Lidia Staroń, Bogdan Zdrojewski, Wojciech Ziemniak,

goście, m.in.:

Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu:
zastępca prezesa Karol Polejowski ze współpracownikami.

Ad 1.

Informację o działalności Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu oraz Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych PRL w okresie od 1 stycznia 2022 r. do 31 grudnia 2022 r. przedstawił zastępca prezesa instytutu Karol Polejowski. Stwierdził, że rok 2022 był dla instytutu rokiem, w którym działalność IPN w kraju i za granicą miała bardzo dynamiczny przebieg. Zdynamiczowane zostały prace pionu prokuratorsko-śledczego Głównej Komisji Badania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu. Powołane zostało „Archiwum zbrodni”, prowadzone są śledztwa w sprawie zbrodni popełnionych w końcowym okresie komunizmu, w latach 80. XX wieku. Te działania doprowadziły do wyjaśnienia największych zbrodni tego okresu. Wiceprezes wymienił najgłośniejszą sprawę, która odbiła się szerokim echem w kraju i za granicą – zabójstwa ks. Blachnickiego. Dodał, że w tej sprawie prowadzone są dalsze działania prokuratorskie. Poinformował także, że po wybuchu wojny rosyjskiej przeciwko Ukrainie prezes IPN Karol Nawrocki zaapelował o przyspieszenie działań dotyczących dekomunizacji przestrzeni publicznej. Wiceprezes zaznaczył, że w minionym roku zdemontowano 28 z 60 obiektów propagandowych, a kolejne przygotowywane są do demontażu. W zakresie poszukiwań i identyfikacji prowadzone są działania w Polsce i poza granicami – na Litwie, w Kazachstanie czy Uzbekistanie. Wiceprezes podkreślił, że w ubiegłym roku prezes IPN podpisał

memorandum o współpracy z archiwami uzbeckimi. Zaznaczył, że jest to cenna współpraca, bo na terenie Uzbekistanu jest wiele miejsc pochówku zsyłanych tam polskich obywateli i tych, którzy wyszli z terenu ZSRR z armią Andersa – wojskowych i cywili. W zakresie upamiętniania walk i męczeństwa narodu polskiego prowadzone są prace związane z odnawianiem polskich cmentarzy, odnowiono m.in. cmentarz polskich obywateli wyprowadzonych z ZSRR przez armię gen. Andersa w Rusape w Zimbabwie, w Afryce, dokonuje się także renowacji pomników oraz tablic memoratywnych. Działalność edukacyjna i naukowa prowadzona jest w kilku pionach instytutu. Wiceprezes wspominał o badaniach naukowych prowadzonych w ramach 12 projektów badawczych, których efektem było ponad 220 publikacji naukowych, popularnonaukowych i popularnych. Wskazał na obecnie główny projekt edukacyjny, projekt „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności”, który opowiada o polskich obywatelach zesłanych na Wschód i wyprowadzeniu części cywili z ZSRR w 1942 r. przez armię gen. Andersa, a także o dalszych losach tych ludzi, które do tej pory są mało znane.

Senator Michał Seweryński pytał o postępy w pracach nad badaniem obławy augustowskiej. Wiceprezes IPN odpowiedział, że nie ma przełomu w tej sprawie, gdyż w zasadzie od pierwszej agresji na Ukrainę w 2014 r. urwała się wszelka współpraca z rosyjskimi archiwami. O dekomunizację przestrzeni publicznej i rozbiórkę pomników na cmentarzach, które nie są pomnikami nagrobnymi, pytał senator Robert Mamoń. Wiceprezes IPN powiedział, że zdemontowane zostały jedynie pomniki poza cmentarzami, zgodnie z ustawą. O to, jak układa się współpraca w zakresie poszukiwań i ekshumacji na terenie Ukrainy, pytał przewodniczący komisji Aleksander Pociąg. Wiceprezes podkreślił, że w tej chwili nie są prowadzone prace ekshumacyjne i poszukiwawcze na terenie Ukrainy, zostały one zamrożone. Specjalna komisja w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego pracuje nad odblokowaniem tych prac. Wiceprezes dodał, że poprawiło się nastawienie władz ukraińskich do współpracy. Senator Pociąg pytał także o prace pionu śledczego i lustracyjnego.

Konkluzja:

Komisja wysłuchała Informacji o działalności Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu oraz Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych PRL w okresie od 1 stycznia 2022 r. do 31 grudnia 2022 r.

Ad 2.

Przewodniczący obradom senator Aleksander Pociąg poinformował o nadesłanym do komisji piśmie szefa Centralnego Biura Antykorupcyjnego Andrzeja Stróżnego, z którego wynika, iż nie weźmie on udziału w posiedzeniu, ponieważ uważa, że zrealizował swój obowiązek ustawowy, składając marszałkowi Senatu pisemną informację o działalności CBA w 2022 r. Z tego też powodu nie znajduje uzasadnienia dla przedstawienia tej informacji na posiedzeniu komisji osobiście. Jednocześnie wyraził gotowość udzielenia odpowiedzi na pytania, jeśli tylko takie zostaną przez senatorów sformułowane i przesłane.

W dyskusji senatorowie wyrazili ubolewanie z powodu nieobecności przedstawicieli Centralnego Biura Antykorupcyjnego.

Konkluzja:

Komisja zapoznała się z Informacją o wynikach działalności Centralnego Biura Antykorupcyjnego w 2022 r. (druk senacki nr 952).